

Popis situace

Auditor vydal a předal výrok bez výhrad k účetní závěrce 2010 v červnu 2011. Auditovaná společnost je 98% vlastníkem akcií, které pořídila za 120 mil. Kč. Tyto akcie jsou v účetnictví oceněny v pořizovací ceně. Auditor s informacemi, které v době vydání zprávy měl, s oceněním souhlasil. Valná hromada konaná v červenci 2011, schválila auditovanou účetní závěrku 2010 a zároveň odsouhlasila prodej akcií dceřiné společnosti za minimálně cenu stanovenou znaleckým posudkem. V říjnu r. 2011 jsme zahájili předaudit a zjistili jsme, že akcie byly v srpnu 2011 prodány za 80 mil. Kč. Auditor do současné doby předmětný znalecký posudek neobdržel. Účetní závěrka 2010 do současné doby nebyla dle nám dostupných informací zveřejněna.

Vzhledem k tomu, že jsme se o ztrátě z prodeje dozvěděli až v rámci provádění předauditu 2011, nemohli jsme tuto informaci ve zprávě auditora za rok 2010 zohlednit. Žádám o doporučení, zda vůbec a případně jak má auditor reagovat na uvedenou situaci, kdy auditovaná účetní závěrka byla schválena valnou hromadou společnosti.

Stanovisko

Na vztah ocenění akcií k 31. 12. 2010 částkou 120 mil. Kč a jejich prodejní ceny v srpnu 2011 ve výši 80 mil. Kč lze nahlížet několika způsoby:

- a) z prodejní ceny nelze vyvozovat závěry o hodnotě akcií, protože prodej nebyl transakcí uzavřenou za tržních podmínek,
- b) prodejní cena poukazuje na to, že hodnota akcie se od ledna do srpna 2011 výrazně změnila,
- c) prodejní cena poukazuje na to, že účetní ocenění k 31. 12. 2010 neodpovídalo realitě.

Upozorňujeme, že pouze důkladná analýza může odpovědět na to, o který z výše uvedených případů se jedná. Vzhledem k omezeným informacím se stručně vyjadřujeme ke všem výše uvedeným variantám a jejich důsledkům, tazatel sám si však musí rozhodnout, která z variant je relevantní. Při tomto posouzení bude nutné mj. zabývat se datem vyhotovení zmiňovaného posudku, na jehož základě byla stanovena prodejní cena akcií. Protože z dotazu vyplývá, že prodej akcií a vyhotovení posudku bylo pro auditora nečekané, bude také možná nutné do budoucna přehodnotit posouzení integrity vedení účetní jednotky a s tím související rizika podvodu (viz ISA např. 315 odst. 14 písm. b a ISA 240 odst. A8) a důvěryhodnost prohlášení vedení (viz ISA 580 odst. 16 a násl.).

Ad a)

Pokud prodej v srpnu nejevil jasné známky tržní transakce, prodejní cena nemusí mít potřebnou vypovídací hodnotu. K takovým případům dochází např. při prodeji za okolností, kdy prodávající nutně potřebuje získat peněžní prostředky nebo při prodeji mezi spřízněnými stranami. Vypovídací hodnota prodejní ceny nemusí být napravena ani znaleckým posudkem (viz ISA 500 odst. 8). Je nutné především ověřit, zda posudek nebyl účelový, jak přesně znělo zadání pro vypracování znaleckého posudku, jakého renomé požívá dotyčný znalec a jaké metody včetně předpokladů byly k vypracování posudku použity (více viz ISA 500 odst. A34 a násl.).

Pokud auditor dospěje k závěru, že prodejní cena není z výše uvedených důvodů relevantním měřítkem hodnoty akcií a zároveň je přesvědčen, že jeho názor byl k datu vydání zprávy auditora správný (tj. zejména postupoval v souladu s ISA 540), není potřeba žádných dalších kroků. Dovolujeme si jen dodat, že v účetní závěrce za rok 2011 může být nutné zveřejnit

dodatečné informace, pokud se bude jednat o transakci se spřízněnou stranou (viz § 39 odst. 10 vyhl. 500/2002 Sb.).

Ad b)

Pokles hodnoty ze 120 mil. Kč na 80 mil. Kč může být způsoben dramatickým vývojem u emitenta (nebo relevantních odvětví či regionů) těchto akcií v roce 2011. Pokud emitent v roce 2011 např. ztratil některé významné odběratele díky jejich přechodu ke konkurenci či uskutečnil ztrátové nebo nevýhodné transakce, snížení hodnoty akcií v průběhu roku 2011 může reflektovat tento vývoj. K podobnému důsledku může vést i to, že blíže neurčená třetí strana získala v emitentovi tak významný podíl, že došlo ke znehodnocení předmětného akciového podílu (což zde nepřipadá v úvahu, protože účetní jednotka drží 98% podíl). Protože důvody pro pokles ceny akcií nastaly až po 31. 12. 2010, prodejní cena nepochybně je správnost ocenění akcií k 31. 12. 2010 ve výši 120 mil. Kč.

Pokud k tomuto vývoji došlo až po okamžiku sestavení účetní závěrky (viz § 18 odst. 2 písm. f zákona o účetnictví), není potřeba žádných dalších kroků.

Pokud však k poklesu hodnoty akcií v roce 2011 došlo ještě před okamžikem sestavení účetní závěrky a tento pokles byl významný, účetní jednotka by byla povinna tuto skutečnost uvést v příloze v účetní závěrce (viz § 19 odst. 5 zákona o účetnictví). Pokud auditor neuvedení této skutečnosti dodatečně (tj. při provádění předauditu v r. 2011) vyhodnotí tak, že by tato okolnost, byla-li by mu známa k datu vydání zprávy, vedla k modifikaci jeho výroku, bude postupovat přiměřeně dle ISA 560 odst. 17. Přiměřená aplikace ustanovení ISA 560 je nutná z toho důvodu, že česká účetní legislativa neumožňuje vydání opravené účetní závěrky po jejím schválení valnou hromadou. Proto auditor požádá vedení účetní jednotky, aby učinilo nezbytné kroky k zajištění toho, aby kdokoli, kdo obdržel dříve zveřejněnou účetní závěrku, byl informován o dané situaci, ale nebude vyžadovat sestavení opravené účetní závěrky. Pokud vedení odmítne konat, auditor postupuje dle poslední věty citovaného odst. 17.

Ad c)

Pokud emitent předmětných akcií (ani odvětví, resp. regiony, ve kterých působí) nezaznamenal v roce 2011 ekonomický propad, který by odpovídal snížení hodnoty podniku o 1/3 a ani nelze usuzovat na to, že propad cen akcií nelze přisoudit vývoji trhu v roce 2011 (včetně získání významných podílů třetími stranami) a prodej byl uzavřen za tržních podmínek, prodejní cena ve výši 80 mil. Kč bude poukazovat na to, že ocenění k 31. 12. 2010 neodpovídalo realitě. Jinými slovy, pokud vyloučíme, že k poklesu hodnoty došlo v průběhu roku 2011, nutně dospějeme k závěru, že hodnota byla snížena již k 31. 12. 2010.

Vzhledem k tomu, že se jedná o události roku 2010, které (pokud nastaly) byly zřejmé v srpnu 2011, lze důvodně předpokládat, že informace o nich musely být dostupné již k okamžiku sestavení účetní závěrky (předpokládáme červen 2011). V takovém případě by se snížení hodnoty muselo projevit již v účetní závěrce (konkrétně v rozvaze, výkazu zisku a ztráty a příloze) sestavené za rok 2010 (viz § 25 odst. 3 a § 19 odst. 5 zákona o účetnictví).

Pokud auditor nezachycení snížení hodnoty dodatečně (tj. při provádění předauditu v r. 2011) vyhodnotí tak, že by tato okolnost, byla-li by mu známa k datu vydání zprávy, vedla k modifikaci jeho výroku, bude postupovat přiměřeně dle ISA 560 odst. 17 (viz ad b výše). Navíc k tomu bude auditor v roce 2011 postupovat dle ISA 710 (a dle aplikační doložky

KAČR k ISA 710, pokud bude zvoleno účetní řešení dle ČÚS č. 19), tj. při ověřování účetní závěrky za rok 2011 se bude věnovat opravě chyby z roku 2010.

Závěrem chceme upozornit, že popisovaná situace může být i kombinací scénářů uvedených výše pod písmeny a – c. V takovém případě je potřeba posoudit, jakou měrou se na řešení problému budou podílet.